

Chemotherapie voorafgaand aan de borstoperatie

Neo-adjuvante chemotherapie

Inhoudsopgave

Klik op het onderwerp om verder te lezen.

Waarom vooraf chemotherapie?	1
Onderzoeken en afspraken	1
Evaluatie van de behandeling	2
Overzicht van alle onderzoeken en afspraken	3
Belangrijke telefoonnummers	5

Samen met uw behandelend specialisten is gekozen om te starten met neo-adjuvante chemotherapie. Dit wil zeggen dat de chemotherapie voorafgaand aan de borstoperatie gegeven wordt. In deze folder leest u meer over de behandeling met neo-adjuvante chemotherapie.

Waarom vooraf chemotherapie?

Soms is tijdens de diagnose al duidelijk dat behandeling met chemotherapie nodig is.

Bijvoorbeeld:

- als er ook een klier in de oksel zit met kwaadaardige cellen;
- als de kwaadaardige afwijking in uw borst groot is;
- als de kwaadaardige tumor in uw borst bepaalde kenmerken heeft.

Als bij de diagnose de indicatie voor het krijgen van chemotherapie al duidelijk is, kan er dus voor gekozen worden om de chemotherapie te geven voorafgaand aan de borstoperatie in plaats van na de operatie.

Het geven van neo-adjuvante chemotherapie kan om de volgende redenen gedaan worden:

- Om de kans om met een goed resultaat borstsparend te opereren groter te maken. De chemotherapie is bedoeld om de tumor te verkleinen, waardoor bij de operatie minder borstklierweefsel weggenomen hoeft te worden.
- Om te zien of de chemotherapie zijn werking doet en er voor de juiste chemotherapie is gekozen. Als de tumor tijdens de behandeling kleiner wordt of Als de tumor tijdens de behandeling kleiner wordt of minder intens aan kleurt tijdens de MRI, dan is de juiste chemotherapie gekozen. Als de chemotherapie geen of onvoldoende resultaat heeft, kan gekozen worden voor een andere behandeling.
- Soms wordt voor chemotherapie vooraf gekozen, omdat er zo meer tijd is om rustig en goed andere onderzoeken te doen, informatie in te winnen en beslissingen te nemen. Bijvoorbeeld bij (zeer) jonge vrouwen moeten er vaak nog veel zaken als erfelijkheid, kinderwens e.d. besproken en uitgezocht worden.

Onderzoeken en afspraken

Voor aanvang van de neo-adjuvante chemotherapie, vinden er nog een aantal onderzoeken en afspraken plaats. De (verpleegkundig) specialist informeert u welke onderzoeken en afspraken voor u noodzakelijk zijn.

De verschillende onderzoeken die plaats kunnen vinden:

- Laboratorium: bloed prikken;
- MRI van de borsten;
- CT-scan van hals/borst/buik;
- botscan of PET scan;
- marker plaatsing.

Over deze onderzoeken ontvangt u de bijbehorende beschikbare informatiefolder en tevens wordt informatie over de onderzoeken mondeling aan u gegeven.

De mammacareverpleegkundige vervult hierbij een grote rol. Zij regelt voor u de benodigde onderzoeken en afspraken. Zij geeft u een overzicht mee waarop alle onderzoeken en afspraken met bijbehorende data (voor zover bekend) vermeld staan.

De verschillende afspraken die nog plaats kunnen vinden:

- *Chirurg of verpleegkundig specialist*
Tijdens deze afspraak bespreekt de chirurg of de verpleegkundig specialist uw diagnose en geadviseerde behandelplan met u.
- *Radiotherapeut*
U krijgt een oproep voor een kennismakingsgesprek met de radiotherapeut voor aanvang van de chemotherapie. Dit gesprek is noodzakelijk omdat de mogelijkheid bestaat dat u na de chemotherapie en operatie ook in aanmerking komt voor radiotherapie (bestraling). Als al vaststaat dat u na de chemotherapie een borstsparende operatie ondergaat, dan komt u in ieder geval in aanmerking voor radiotherapie. Er wordt dan ook vaak meteen een 'uitgangsscan' gemaakt.
Radiotherapie vindt plaats in het Verbeeten Instituut wat gelegen is naast het ETZ, locatie ETZ TweeSteden.
- *Internist-oncoloog*
Voor de behandeling met (neo-adjuvante) chemotherapie wordt u verwezen naar de internist-oncoloog. Tijdens het eerste gesprek met de internist-oncoloog krijgt u informatie over de soort chemotherapie (o.a. afhankelijk van het type borstkanker) die u krijgt en krijgt u informatie over het aantal behandelingen.
- *Oncologie verpleegkundige*
Voordat u start met de behandelingen met chemotherapie heeft u een intake gesprek met een oncologieverpleegkundige, waarin zij uitgebreid ingaat op een behandeling met chemotherapie.

Evaluatie van de behandeling

Om vast te stellen of de tumor reageert op de behandeling met chemotherapie wordt tussentijds (halverwege) en vaak ook op het einde van de behandeling met chemotherapie een MRI van de borsten gemaakt. Na elke MRI wordt uw situatie besproken in het multidisciplinaire team, dat onder andere bestaat uit de chirurg, internist-oncoloog, radiotherapeut, radioloog, patholoog, verpleegkundig specialist en mammacareverpleegkundige.

Het advies van het multidisciplinaire team krijgt u van de internist-oncoloog.

Ruim voor de laatste behandeling met chemotherapie krijgt u een afspraak bij de chirurg. Hij/zij bespreekt met u de operatie.

Overzicht van alle onderzoeken en afspraken

Uw chirurg:

- Dr. den Hoed
- Dr. Jansen

Uw internist-oncoloog:

- Dr. v. Alphen
- Dr. Beerenpoot
- Dr. Coumou
- Dr. van Riel
- Dr. Roerdink
- .....

Aanvullende onderzoeken

	Datum	Tijd
MRI mammae (1 ^e uitgangs MRI)		
CT hals/borst/buik		
Botscan of PET-CT		

Behandelingen

		Datum	Tijd
Markeren ☐ borst ☐ oksel	Ja/nee Ja/nee		
Type chemotherapie	Aantal:		

Afspraken

		Datum	Tijd
Radiotherapeut Verbeeten Instituut			
Internist/oncoloog	☐ Dr. van Alphen ☐ Dr. Beerenpoot ☐ Dr. Coumou ☐ Dr. van Riel ☐ Dr. Roerdink ☐		
Oncologie verpleegkundige			

Controle MRI

		Datum	Tijd
2 ^e MRI (tussentijds)			
3 ^e MRI (MRI na laatste chemotherapie behandeling)			
Afspraak chirurg	☐ Dr. den Hoed ☐ Dr. Jansen		

Operatie

		Datum	Tijd
Operatie	Type:		
Afspraak chirurg i.v.m. uitslag operatie			

NB: wanneer er voor de start met neo-adjuvante chemotherapie een keuze bestaat over de wijze van opereren en tijdens het verloop van de behandelingen met chemotherapie verandert uw keuze over de operatie (bijv. vooraf besproken borstsparende operatie, maar tijdens de duur van de behandelingen denkt u hier toch anders over), kunt u contact opnemen met de mammacareverpleegkundige. Dit kan via telefoonnummer (013) 221 01 30 (u kunt vragen naar de mammacareverpleegkundige) of mailen naar: mammacare@etz.nl.

Belangrijke telefoonnummers

ETZ (Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis): (013) 221 00 00

**Polikliniek Mammacare
Locatie ETZ Elisabeth
Etage D** (013) 221 01 30

Chirurgie, 41_1103 12-18

Copyright® ETZ
Afdeling Communicatie
Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend.